

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.ir

وسيلة الخادم

الى المخدم

در شرح صلوات

چهارده معصوم عليهم السلام

فضل الله بن روزبهان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وسيلة الخادم الى المخدوم: در شرح صلوات چهارده معصوم (ع) قسمت مربوط به امام جواد (ع)

نویسنده:

فضل الله بن روزبهان خنجی اصفهانی

ناشر چاپی:

انصاریان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	وسيلة الخادم الى المخدم: در شرح صلوات چهارده معصوم(ع)قسمت مربوط به امام جواد (ع)
۶	مشخصات کتاب
۶	در صلوات بر امام جواد
۸	پاورقی
۸	درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

وسيلة الفادى الى المخدم: در شرح صلوات چهارده معصوم(ع) قسمت مربوط به امام جواد (ع)

مشخصات کتاب

سرشناسه: فضل الله بن روزبهان، ۸۶۰؟ - ۹۲۵؟ ق
 عنوان قراردادی: [وسيلة الفادى الى المخدم]
 عنوان و نام پدیدآور: وسیله الفادى الى المخدم: در شرح صلوات چهارده معصوم(ع) / فضل الله بن روزبهان خنجی اصفهانی؛
 به کوشش رسول جعفریان
 وضعیت ویراست: [ویرایش ۴۲]
 مشخصات نشر: قم: موسسه انصاریان، ۱۳۷۵.
 مشخصات ظاهری: ص ۳۱۵
 شابک: بها: ۶۵۰۰ریال؛ بها: ۶۵۰۰ریال
 وضعیت فهرست نویسی: فهرست نویسی قبلی
 یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس
 عنوان دیگر: در شرح صلوات چهارده معصوم(ع)
 موضوع: صلوات
 شناسه افزوده: جعفریان، رسول، ۱۳۴۳ -، مصحح
 رده بندی کنگره: BP۲۶۶/ف۵۵۶۵ ۱۳۷۵
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۷
 شماره کتابشناسی ملی: ۷۶-۸۷۷

در صلوات بر امام جواد

اللهم و صل و سلم على الامام التاسع و درود و صلوات ده، و سلام فرست بر امام نهم. از این جا شروع است در صلوات بر حضرت امام محمد تقی جواد علیه السلام که امام نهم است. و او بعد از پدر خود حضرت امام رضا علیه السلام امام شد به نص از قبل پدر خود؛ و هیچ نزاعی میان ما امامیه نیست در آن که او بعد از علی بن موسی علیه السلام امام به حق است. و هنگامی که پدرش وفات فرمود در طوس، او طفل بود. مأمون - علیه اللعنه - بعد از وفات پدر او را همراه خود به بغداد آورد. و آن حضرت در بغداد ساکن بود و آن جا وفات کرد. الأواب السجاد، الفائق فى الجود على الأجواد آن حضرت باز گردنده است به خدای تعالی در هر امری از امور، و بسیار سجده کننده است نزد حق تعالی. و این اشارت است به کثرت عبادت آن حضرت، چنان چه روایت کرده اند که بعد از امام زین العابدین از ائمه، هیچ کس به کثرت عبادت آن حضرت نبوده و آن حضرت فایق و غالب است در بخشش بر همه بخشندگان. و این اشارت است به کثرت عطای [صفحه ۲۵۰] او؛ چنان چه روایت کرده اند که آن حضرت در عطا و بخشش سرآمد روزگار بود تا به غایتی که او را جواد لقب کرده اند. بحر از عطای او قطره و باران از کرم او بهره داشت. پناه ضعیفان بود در وقت حاجات و ملاذ سائلان در عطیات. مانح العطايا و الأوفاد لعامة العباد آن حضرت بخشنده عطیه‌ها و بخششها است، از برای عامه بندگان خدای تعالی. و این اشارت است به عموم عطای آن حضرت، چنان چه روایت کرده اند که هرگز آستانه‌ی آن حضرت از سائلان و حاجت خواهان خالی نبود؛ و آن حضرت بر روی عامه‌ی خلائق ابواب عطا و کرم بر گشودی و هیچ آفریده از درگاه

احسان او محروم بازنگشتی و از عرب و عجم مردمان بر کنار خوان او آمدندی. ماحی الغویب و العناد، قانع ارباب البغی و الفساد آن حضرت محو کننده‌ی گمراهی و عناد است و برکننده خداندان ظلم و فساد است. و این اشارت است بدان که آن حضرت ارباب بغی و فساد و اصحاب غوایت و عناد را به حجت‌های واضح و براهین ساطعه قلع و قمع می‌فرموده. روایت کرده‌اند که چون مأمون خلیفه، آن حضرت را داماد خود ساخت، همیشه آن حضرت را در مجلس خود حاضر ساختی و طوایف ارباب مذاهب مختلفه که در مجلس مأمون حاضر شدند، و در حقایق اعتقادات و مشکلات علوم بحث کردند، آن حضرت ایشان را الزام کردی و حجت‌های ایشان را قلع و قمع کردی و جمیع طوایف از آن حضرت استفاده کردند و در حجت و برهان بر همه فایق آمدی مأمون در تعظیم و توقیر آن حضرت دقیقه‌ای فرو گذاشت نکردی. روایت کرده‌اند که نوبتی دختر مأمون نزد او آمد و از حضرت امام شکایت کرد که او رعایت خاطر من نمی‌کند و کنیزان را بر من گزیده، مأمون با دختر گفت که تو راضی نیستی که من تو را تزویج کردم به بهترین خلایق از روی حسب و نسب؟ و حق تعالی کنیزان را بر او حلال کرده و او را در اختیار ایشان، اختیار است. [۱]. [صفحه ۲۵۱] صاحب معالم الهدایة و الارشاد الی سبیل [۲] الرشاد آن حضرت صاحب نشانه‌های راهنمایی و ارشاد است به راه‌های راستی و صلاح. و این اشارت است بدان که آن حضرت مردمان را ارشاد به راه حق می‌فرموده و به جانب مشکلات راه راست می‌نموده؛ روایت کرده‌اند که چون مأمون خلیفه، آن حضرت را به بغداد آورد مدتی از حال آن حضرت غافل شد به واسطه‌ی اشتغال به مهمات، و آن حضرت طفل بود، نوبتی مأمون سوار بود و به شکار می‌رفت، حضرت امام محمد تقی علیه‌السلام با جماعتی اطفال بر سر راه مأمون ایستاده بودند. چون موبک مأمون پیدا شد، طفلان همه بگریختند، حضرت امام بر جای خود بایستاد، و اصلاً از محل خود تجاوز نفرمود. مأمون از جلادت آن طفل تعجب کرد؛ پرسید که ای پسر! چرا چون طفلان گریختند تو باز ایستادی و هیچ خوف و اندیشه نکردی؟ حضرت امام فرمود: راه تنگ نبود که مرکب تو نتواند گذشت و مرا بیاورد رفت تا راه تو گشاده گردد و من از عدل تو امنم، زیرا که می‌دانم که بی‌خیانتی جرمی، تو عقوبت نمی‌فرمایی؛ پس چرا از راه دور شوم و از تو بگریزم؟ مأمون گفت: تو پسر کیستی؟ گفت: پسر علی بن موسی‌ام. مأمون بسیار بگریست و در فراق حضرت امام علی علیه‌السلام جزع و اضطراب کرد و گفت: من دانستم که مثل تو فرزندی رشید نباشد الا از مثل علی بن موسی‌الرضا علیه‌السلام. مأمون متوجه شکار شد، چون به صحرا رفت، بازی اشهب داشت، آن باز را جهت شکار مرغ رها کرد. باز در جوف هوا بالا رفت و زمانهای بسیار، از چشم همه کس غایب شد و بعد از آن باز گشت و مرغی را شکار کرده بود که تمامی اعضای او گوشت بود و هیچ پر و بال نداشت و مثل آن مرغی کسی ندیده بود، هر چند مأمون از مردم تفحص کرد که حقیقت حال این مرغ باز گویند هیچ کس را از حقیقت حال آن مرغ آگاهی نبود؛ مأمون از شکار باز گشت؛ حضرت امام محمد تقی در همان موضع ایستاده بود؛ مأمون گفت: ای پسر رضا! حقیقت حال این مرغ چیست؟ حضرت امام [صفحه ۲۵۲] فی الحال فرمود. پدران من مرا خبر داده‌اند؛ بدان که حق تعالی در جوف هوا بحری آفریده همچنان چه در زمین دریاها است. و بر آن دریا مرغانند همچنان چه مرغایان آبهای زمین. و باز خلیفه از خلفا آن را صید کند تا مردم عجایب قدرت الهی ببینند. و وصی رسول امین از حقیقت آن خبر دهد. مأمون چون این سخن شنید گفت: و الله که تو پسر علی رضایی؛ و وارث علوم و معارف او تویی که خدای تعالی شما را و اهل بیت شما را به علوم و خصایصی مخصوص ساخته که دیگران از آن بهره ندارند. [۳]. پس آن حضرت را همراه به دارالخلافه برد و از مشکلات جمیع علوم از آن حضرت سؤالها کرد و آن حضرت با وجود صغر سن از جمیع آن علوم جوابها داد و هر چه استکشاف کردند از عهده‌ی آن بیرون آمد و از دیگر علوم غیبیه امور غریبه، ایشان را آگاه گردانید. و مأمون و سایر خلایق دانستند که آن حضرت وصی پدر خود است. پس مأمون مجلسی عظیم ترتیب کرد و مردمان را جمع گردانید و دختر خود را در نکاح آن حضرت در آورد؛ و گفته‌اند در دارالخلافه جشنی بدان آراستگی ترتیب نکرده‌اند. و از جمله در مجلس عقد نکاح، جهت عطر مجلسی طشتی [۴] به غایت بزرگ از نقره و به طلا- اندوده و مرصع ساخته ملامال از عبیر و سایر طیبها حاضر گردانید تا جمیع خلایق خود را بدان

معطر ساختند و عطر به ذخیره برداشتند و مأمون خود خطبه خواند و دختر خود را به نکاح حضرت امام در آورد و مهر دختر خود را پانصد درهم کرد و همچو مهر حضرت فاطمه علیهاالسلام. [۵]. المقتبس من نور علومه [۶] الافراد من الابدال و الأوتاد آن حضرت اقتباس کننده است از نور علم‌های او یکان یکان از ابدال اولیاء و اوتاد عالم. [صفحه ۲۵۳] و این اشارت است بدان چه از خصایص ائمه هدی است که جمیع افراد ابدال و اوتاد عالم که حفظ عالم در عهده‌ی ایشان است از ائمه اقتباس علوم و معارف می‌نماید و آن حضرت را بدان مزید اختصاصی هست. چنان چه روایت کرده‌اند، که اولیا و اوتاد زمان آن حضرت از او در حقایق علوم و معارف استفاضه و استفاده می‌نموده‌اند. ابی جعفر محمد تقی الجواد ابن علی الرضا کنیت آن حضرت ابو جعفر است و آن حضرت را اولاد بود؛ و بزرگتر ایشان علی نقی هادی است که بعد از آن حضرت، امام بود و مادر آن حضرت ام‌الولید بود و حضرت امام علی نیز از ام‌الولید متولد شد، نه از دختر مأمون. و از القاب آن حضرت یکی جواد است زیرا که از بسیاری جود در زمان خود منفرد بوده و در عطا و کرم. و از جمله القاب آن حضرت تقی است. یعنی پرهیزکار و اگر چه تمامی ائمه معصومین در کمال تقوا بوده‌اند فاما آن حضرت بدین وصف عظیم مزید اشتهاوری داشته. ساکن روضه الجنه بآنعم العیش، المقبور عند جده بمقابر قریش آن حضرت ساکن روضه بهشت است به خوشترین عیشی و حیاتی و دفن کرده شده است نزد جد خود حضرت امام موسی کاظم علیه‌السلام در مقابر قریش که مرقد مطهر حضرت امام است. و در سبب وفات آن حضرت خلاف کرده‌اند؛ بعضی بر آنند که آن حضرت را زهر دادند و همچنین جمیع ائمه هدی را شهید کرده‌اند و از بعضی ائمه روایت کرده‌اند که او فرمود: ما منا الا قد سم [۷] یعنی هیچ یک از ما نیست الا آن که او را زهر داده‌اند. و بعضی بر آنند که آن حضرت به موت خود وفات فرمود. و سن مبارک آن حضرت به چهل نرسیده! ولادت آن حضرت در ماه رمضان بود سنه خمس و تسعین و مائه، در هفدهم ماه شب جمعه بوده. و بعضی گویند در نصف [صفحه ۲۵۴] ماه شب جمعه. و بعضی گویند ولادت آن حضرت روز جمعه دهم رجب بوده و وفات آن حضرت در بغداد آخر ذی‌قعدة سنه عشرين و مائین. گویند سن مبارک آن حضرت بیست و پنج سال بود و قبر مبارک آن حضرت ملصق به قبر جد او است امام موسی علیه‌السلام در جانب غربی بغداد و آن روضه‌ای است مشهور و قبه‌ای است متألئیء از بها و نور و جنتی است از نعیم فیض الهی معمور. اللهم صل علی سیدنا محمد و آل سیدنا سیما الامام السجاد محمد تقی الجواد

پاورقی

- [۱] کشف الغمه، ج ۲ ص ۳۵۸.
- [۲] در «غ»: سیل.
- [۳] المناقب، ابن شهر آشوب ج ۴ صص ۳۸۹ - ۳۸۸؛ کشف الغمه ج ۲ ص ۳۴۲، الفصول المهمه صص ۲۵۲ - ۲۵۳؛ درباره‌ی این خبر و درستی آن مسایل چندی مطرح شده که استاد علامه سید جعفر مرتضی بدان پرداخته است؛ نک: الحیاة السیاسیة للامام الجواد علیه‌السلام صص ۶۸ - ۷۵ (بیروت ۱۹۸۵).
- [۴] در اصل: کشتی.
- [۵] نک: کشف الغمه، ج ۲ صص ۳۵۵ - ۳۵۶.
- [۶] در «غ»: علمه.
- [۷] بحارالانوار، ج ۲۷ ص ۲۰۹ (عن الصادق علیه‌السلام: و الله ما منا الا مقتول شهید)؛ ص ۲۱۴ (عن الرضا علیه‌السلام ما منا الا مقتول) و نک: ص ۲۱۷.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار- ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل بیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۰۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-(۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایند انشاءالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱-۰۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام: - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رهنانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهانندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

